

А. Остапенко, студентка бакалаврату

Н. Мочалова, доц.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

ВПЛИВ САМОРЕФЛЕКСІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСВОЄННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Сучасна освіта у сфері викладання іноземних мов приділяє особливу увагу не лише розвитку мовних навичок, а й формуванню здатності учнів усвідомлено підходити до процесу навчання. Одним із ефективних механізмів розвитку такої компетенції є саморефлексія, оскільки вона допомагає учням аналізувати власний досвід, виявляти проблемні моменти та знаходити для них адекватні рішення. У контексті вивчення англійської мови саморефлексія виступає важливим чинником підвищення ефективності засвоєння матеріалу та формування навчальної автономії учнів. Метою цієї статті є дослідження впливу саморефлексії на процес вивчення англійської мови та визначення її ролі у формуванні навчальної автономії учнів.

Саморефлексія розглядається як процес самопізнання й усвідомлення суб'єктом навчання освітнього процесу, що дає змогу свідомо планувати навчальну діяльність, розуміти її цілі, стежити за виконанням визначених завдань і коригувати діяльність надалі; аналізувати успіхи і труднощі досягненні мети. [1] Ефективність засвоєння англійської мови значною мірою залежить від активної позиції учня. Саморефлексія сприяє переходу від пасивного сприйняття інформації до активного навчання, оскільки підвищує мотивацію: коли учень бачить власний прогрес, навіть незначний, він стимулює себе до подальшого навчання. Вона також допомагає краще запам'ятовувати матеріал, адже аналізуючи власні помилки та досягнення, учень глибше опрацьовує інформацію. Крім того, саморефлексія розвиває критичне мислення, навчаючи оцінювати власні відповіді, порівнювати їх із правильними варіантами та робити висновки. Водночас вона сприяє індивідуалізації навчання, дозволяючи кожному учню визначати власні слабкі сторони - граматику, лексику або говоріння - і концентруватися на їх вдосконаленні.

Роль учителя у формуванні навичок саморефлексії є ключовою: він створює безпечне середовище, заохочує самостійне мислення, пояснює оцінки та підтримує навіть невеликі досягнення. Для її впровадження можна застосовувати різні методи, що стимулюють аналіз власного навчального досвіду. Так, використання рефлексивних запитань після виконання завдань («Що було складним?», «Що я зрозумів добре?») дозволяє учням усвідомлювати сильні та слабкі сторони та активно включитися в процес навчання. [2] Щоденник навчання та самооцінювання допомагають систематизувати знання і відстежувати прогрес. Учні можуть робити короткі записи про нові слова, труднощі та досягнення, а також оцінювати власний рівень володіння мовою за допомогою шкал або чек-листів. Аналіз помилок, коли учні самостійно знаходять і виправляють помилки, сприяє розвитку критичного мислення. Корисною практикою є також рефлексія наприкінці уроку, що дозволяє підбити підсумки та відзначити найважливіші моменти.

Для практичного розвитку саморефлексії у навчанні англійської мови Дж. Маккейб (2020) пропонує використовувати метапізнавальні стратегії. [3] Ці

стратегії включають формулювання метакогнітивних питань для самооцінки навчального процесу та створення ментальних карт для наочного відображення ідей і навчальних стратегій. Такі підходи дозволяють учням наочно аналізувати свій прогрес, планувати подальші дії, оцінювати мотивацію та залученість, а також адаптувати навчання до власних потреб. Використання простих інструментів, наприклад Google Forms для метакогнітивних опитувань, допомагає систематизувати процес саморефлексії та робить його доступним навіть у дистанційному навчанні.

Таким чином, саморефлексія не лише сприяє глибшому опануванню мовного матеріалу, розвитку критичного мислення та індивідуалізації навчання, а й формує в учнів здатність до самостійного планування, оцінювання та коригування власного навчального процесу. Застосування метапізнавальних стратегій і практичних інструментів дозволяє зробити саморефлексію системним елементом навчання, що підвищує ефективність засвоєння англійської мови та підтримує навчальну автономію учнів.

ДЖЕРЕЛА

1. Байбакова, І., Гасько, О. Метакогнітивні стратегії та їх застосування при вивченні англійської мови фахового спрямування у контексті дистанційного навчання. Наукові записки. Серія: Філологічні науки, 2021. №193, с. 333–337;
2. Купчик, Л. Є., Крутько, Т. В. Рефлексивні практики у світлі забезпечення якості викладання іноземних мов у немовних ЗВО. Академічні візії. 2024. №37;
3. Матюха, Г., Гостіщева, Н., Харченко, Т. Реалізація рефлексивного навчання англійської мови. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету, 2021. с. 22-27.